

P o s u d e k vedoucího na diplomovou práci:  
Ota P a v l í č e k  
K významu filosofických kvestií mistra Jeronýma Pražského v husitském  
myšlení.

Praha, Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy 2007, 127 s.

František Šmahel kdysi - v roce 1966 - ve své zásadní práci o Jeronýmovi Pražském vznesl námitky proti představě, že by vědecký výzkum o Husově příteli a jednom z hlavních představitelů rodícího se husitství a české reformace měl být uzavřenou kapitolou bez perspektiv. Zároveň naznačil složitost mnohých problémů, které bude v budoucnosti třeba při takovém výzkumu vyřešit. Sám potom v pozdějších letech v mnoha významných ohledech toto bádání podstatnou měrou obohatil, mj. objevem dosud neznámých či neidentifikovaných Jeronýmových spisů, kterými do té doby známý jen skromný literární odkaz tohoto filosofa téměř zdvojnásobil. Otevřel tak pole dalšímu výzkumu a otevřel mu i další perspektivy.

Je proto třeba uvítat iniciativu Oty Pavlíčka, který se rozhodl podstoupit ve své diplomové práci, předkládané na Husitské teologické fakultě UK, nesnadný úkol, přinést určité nové poznatky k poznání osobnosti a díla Jeronýma Pražského a jeho úloze v husitském myšlení. Tento úkol je nesnadný zejména proto, že pramenná základna k poznání myšlenkového odkazu tohoto českého reformátora je stále neúplná, mnohé Jeronýmovy spisy nebyly dosud vydány tiskem a je třeba je studovat ve středověkých rukopisech, právě tak, jako některé další texty s Jeronýmovým životem, dobovým děním a myšlenkovým kvasem související. Kromě toho jsou i texty a dokumenty vydané, podobně jako četná dílčí zpracování uvedené tematiky, rozptýlené v mnohých někdy jen velmi těžko dosažitelných a sehnatelných publikacích, takže samo jejich shromáždění je neobyčejně náročné.

Z tohoto hlediska je třeba mimořádně ocenit jak zvládnutí a úplnost náročné heuristické práce, kterou diplomant podstoupil, tak i skutečnost, že se neomezuje ve své práci jen na prameny vydané, ale přihlíží i k zdrojům rukopisným. Jsou to prvky, které vlastně již překračují nároky, kladené na diplomovou práci.

Důkladné poznání dosavadního stavu výzkumu, z něhož práce vychází a které je shrnuto s důkladným a vyčerpávajícím poznámkovým aparátem v úvodní kapitole, umožňuje autorovi vlastní kritickou a citlivou rekonstrukci Jeronýmových životních osudů v širokých souvislostech dobového vývoje. Je cenným příspěvkem nejen k životním osudům Jeronýmovým, spojeným s působením na mnoha evropských univerzitách té doby, ale vůbec k duchovním dějinám pozdního středověku. Je pochopitelné, že přední pozornost se věnuje

Praze a jejímu vysokému učení, recepci wyclifismu v Čechách a úloze Jeronýmově v tomto procesu.

Právem je vyzdvižen filosofický význam a dimenze Jeronýmova myšlenkového odkazu. Jeroným proti dobovým zvyklostem teologii na univerzitách, jimiž prošel, vůbec studovat nezačal a někdy dokonce upírá teologům monopol na výlučné zkoumání některých otázek, považovaných tehdy za teologické, a zdůrazňuje jejich filosofický význam. Není to, jak autor správně upozorňuje, důsledkem nějakého zásadního Jeronýmova odporu k teologii (možná někdy jen odporu k některým tehdejšími teologům), a to zejména proto, že Jeroným ve wyclifském duchu filosofii od teologie neodděloval a nezvratný důkaz existence Boha může i podle něj, přinést i čistý filosof. Touto otázkou se O.Pavliček zabývá velmi podrobně a podnětně (viz str. 91 aj.). Z tohoto hlediska hraje u Jeronýma filosofie velmi významnou roli a přispívá nakonec i k Jeronýmovu odsouzení v Kostnici.

Ota Pavliček, jak už vyplývá i z řečeného, nestuduje Jeronýmovy texty jako izolované jevy, ale usiluje o postižení jejich co nejširšího myšlenkového kontextu, snaží se postihnout jejich zdroje a sleduje způsob Jeronýmovy práce s těmito podněty (zajímavá jsou např. zjištění o využívání textů Husova učitele Stanislava ze Znojma u Jeronýma, nebo vlivech chartreské školy). Přináší, mj. na základě studia a rozboru i některých dosud nepublikovaných Jeronýmových kvestií některé nové a pozoruhodné poznatky (např. při upozornění na tradičně tradovaný a zdůrazňovaný Jeronýmův výrok o ďábelských hereticích, vzniklý ale jen na základě paleografického omylu).

Závěrem: Ota Pavliček předložil velmi svědomitě zpracovanou, podnětnou a kvalifikovanou práci k závažnému problému našich duchovních i církevních dějin a dějinám husitství a české reformace. Prokázal v ní erudici a dobré předpoklady k další vědecké práci. Práce nejen zcela splňuje požadavky na diplomovou práci kladené, ale v mnohém ohledu je i překračuje. Práci plně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 13. května 2007.



Doc. PhDr. Vilém H e r o l d, CSc.,  
Filosofický ústav AV ČR a HTF UK Praha  
vedoucí diplomové práce